

ఓం శ్రీ పరమాత్మనేనమః

అథ చతుర్థశోఽధ్యాయః

గుణత్రయవిభాగయోగః

శ్రీ భగవానువాచ -

పరం భూయః ప్రవక్ష్యామి జ్ఞానానాం జ్ఞానముత్తమమ్ |

యజ్ఞాత్వా మునయః సర్వే పరాం సిద్ధిమితో గతాః ||1||

ఇదం జ్ఞానముపాశ్రిత్య మమ సాధర్యమాగతాః |

సర్గేఽపి నోపజాయంతే ప్రలయే న వ్యథంతి చ ||2||

మమ యోనిర్మహదబ్రహ్మ తస్మిన్గర్భం దధామ్యహమ్ |

సమృద్ధవః సర్వభూతానాం తతో భవతి భారత ||3||

సర్వయోనిషు కౌన్తేయ మూర్తయః సమృద్ధవంతి యాః |

తాసాం బ్రహ్మ మహద్వ్యోనిః అహం బీజప్రదః పితా ||4||

సత్త్వం రజస్తమ ఇతి గుణాః ప్రకృతిసమృద్ధవాః |

నిబద్ధున్తి మహాబాహో దేహే దేహినమవ్యయమ్ ||5||

తత్ర సత్త్వం నిర్మలత్వాత్ ప్రకాశకమనామయమ్ |

సుఖసజ్జేన బద్ధాతి జ్ఞానసజ్జేన చానఘ ||6||

రజో రాగాత్మకం విద్ధి తృష్ణాసంక్లెశముదభవమ్ |

తన్నిబద్ధాతి కౌన్తేయ కర్మసజ్జేన దేహినమ్ ||7||

తమస్తస్వజ్ఞానజం విద్ధి మోహనం సర్వదేహినామ్ |

ప్రమాదాలస్యనిద్రాభిః తన్నిబధ్నాతి భారత ||8||

సత్త్వం సుఖే సజ్జాయతి రజః కర్మణి భారత |

జ్ఞానమావృత్య తు తమః ప్రమాదే సజ్జాయత్యుత ||9||

రజస్తమశ్చాభిభూయ సత్త్వం భవతి భారత |

రజః సత్త్వం తమశ్చైవ తమః సత్త్వం రజస్తథా ||10||

సర్వద్వారేషు దేహేఽస్మిన్ ప్రకాశ ఉపజాయతే |

జ్ఞానం యదా తదా విద్యాత్ వివృద్ధం సత్త్వమిత్యుత ||11||

లోభః ప్రవృత్తిరారంభః కర్మణామశమః స్పృహా |

రజస్యేతాని జాయంతే వివృద్ధే భరతర్షభ ||12||

అప్రకాశోఽప్రవృత్తిశ్చ ప్రమాదో మోహ ఏవ చ |

తమస్యేతాని జాయంతే వివృద్ధే కురునన్దన ||13||

యదా సత్త్వే ప్రవృద్ధే తు ప్రలయం యాతి దేహభృత్ |

తదోత్తమవిదాం లోకాన్ అమలాన్ప్రతిపద్యతే ||14||

రజసి ప్రలయం గత్వా కర్మసంక్లిష జాయతే |

తథా ప్రలీనస్తమసి మూఢయోనిషు జాయతే ||15||

కర్మణః సుకృతస్యాహుః సాత్త్వికం నిర్మలం ఫలమ్ |
రజసస్తు ఫలం దుఃఖమ్ అజ్ఞానం తమసః ఫలమ్ ||16||

సత్త్వాత్సజ్ఞాయతే జ్ఞానం రజసో లోభ ఏవ చ |
ప్రమాదమోహౌ తమసః భవతోఽజ్ఞానమేవ చ ||17||

ఊర్ధ్వం గచ్ఛన్తి సత్త్వస్థాః మధ్యే తిష్ఠన్తి రాజసాః |
జఘన్యగుణవృత్తిస్థాః అధో గచ్ఛన్తి తామసాః ||18||

నాన్యం గుణేభ్యః కర్తారం యదాద్రష్టాఽనుపశ్యతి |
గుణేభ్యశ్చ పరం వేత్తి మద్భావం సోఽధిగచ్ఛతి ||19||

గుణానేతానతీత్య త్రిన్ దేహీ దేహసముద్భవాన్ |
జన్మమృత్యుజరాదుఃఖైః విముక్తోఽమృతమశ్నుతే ||20||

అర్జున ఉవాచ -

క్లైర్లజ్జస్త్రిన్గుణానేతాన్ అతీతో భవతి ప్రభో |
కిమాచారః కథం చైతాన్ త్రిన్గుణానతివర్తతే ||21||

శ్రీ భగవానువాచ -

ప్రకాశం చ ప్రవృత్తిం చ మోహమేవ చ పాణ్డవ |
న ద్వేష్టి సమృద్ధ్యవృత్తాని న నివృత్తాని కాఙ్క్షతి ||22||

ఉదాసీనవదాసీనః గుణైరోశ్యన విచాల్యతే|

గుణా వర్తంత ఇత్యేవ యోఽవతిష్ఠతి నేఙ్గతే||23||

సమదుఃఖసుఖః స్వస్థః సమలోష్ఠాశ్మకాఞ్చనః|

తుల్యప్రియాప్రియో ధీరః తుల్యనిన్దాత్మసంస్తుతిః||24||

మానాపమానయోస్తుల్యః తుల్యో మిత్రారిపక్షయోః|

సర్వారమ్భపరిత్యాగీ గుణాతీతః స ఉచ్యతే||25||

మాం చ యోఽవ్యభిచారేణ భక్తియోగేన సేవతే|

స గుణాన్సమతీత్యైతాన్ బ్రహ్మభూయాయ కల్పతే||26||

బ్రహ్మణో హి ప్రతిష్ఠాఽహమ్ అమృతస్యావ్యయస్య చ|

శాశ్వతస్య చ ధర్మస్య సుఖస్యైకాన్తికస్య చ||27||

||ఓం తత్సదితి శ్రీమద్భగవద్గీతాసు ఉపనిషత్సు

బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే

గుణత్రయవిభాగయోగో నామ చతుర్దశోఽధ్యాయః||